

Rakentamisessa käytettävät kemikaalit voivat aiheuttaa vakavan terveysvaaran

Työsuojeluviranomaisten tavoitteena on ehkäistä kemiallisten tekijöiden aiheuttamaa terveysvaaraa ja -haittaa työpaikoilla.

Rakentaminen saattaa altistaa työn tekijän kemikaaleille, jotka aiheuttavat terveysongelmia. Rakennustyömaa on lähes aina yhteinen työpaikka, joten rakennushankkeen osapuolten: rakennuttajan, suunnittelijoiden, päätoteuttajan ja työnantajan/urakoitsijan, on omalta osaltaan huolehdittava, etteivät kemikaalit aiheuta terveyshaittaa rakentamisen aikana eivätkä valmista rakennusta käytettäessä. Rakennuttajan on ennen suunnittelun aloittamista tehtävä korjausrakentamishankkeessa haitta-ainekartoitus. Suunnittelijoiden on otettava huomioon materiaalien ja kemikaalien terveysvaikutukset.

Kemikaalien aiheuttamien vaarojen tunnistamista ja riskien arviointia varten työnantajalla tulee olla riittävät tiedot työssä käytettävien ja esiintyvien kemiallisten tekijöiden ominaisuuksista ja niiden vaarallisuudesta. Tässä tehtävässä tulee käyttää valmistajan laatimia käyttöturvallisuustiedotteita. Rakennustyömaalla aliurakoitsijan on toimitettava kaikkien käyttämiensä kemikaaliensa käyttöturvallisuustiedotteet päätoteuttajalle kemikaaliluettelon laatimista varten.

Vaarallisen kemikaalin tunnistaa pakkauksen vaaramerkinnöistä. Jos vaarallisten aineiden käytöstä koituvia riskejä ei hallita asianmukaisesti, työntekijöiden terveys ja turvallisuus voivat vaarantua. Vaikutukset voivat vaihdella lievistä silmien tai ihon ärsytyksestä astmaan, lisääntymishäiriöihin, synnynnäisiin kehityshäiriöihin ja syöpään. Vaikutuksia saattaa syntyä yksittäisen lyhyen altistumisen seurauksena tai pitkän ajan kuluessa.

Jokaisen työnantajan on tunnistettava työssään esiintyvien kemiallisten tekijöiden aiheuttamat vaarat ja arvioitava niistä työntekijöiden turvallisuudelle ja terveydelle mahdollisesti aiheutuvat riskit ottaen huomioon:

- kemiallisten tekijöiden vaaralliset ominaisuudet ja määrät sekä tekijöiden mahdolliset yhteisvaikutukset;
- kemikaalintoimittajan luovuttamat turvallisuutta ja terveyttä koskevat tiedot mukaan lukien käyttöturvallisuustiedotteet;
- altistumisen taso, tyyppi ja kesto;
- eri työtilanteet, joissa kemiallisia tekijöitä käytetään tai esiintyy, mukaan lukien korjaus- ja kunnossapitotyöt ja muut satunnaisesti tehtävät altistusta aiheuttavat työt;
- ilman epäpuhtauksien raja-arvot tai biologiset raja-arvot;
- mahdollisten ennalta ehkäisevien toimenpiteiden ja suojelutoimenpiteiden vaikutus;
- käytettävissä olevat työntekijöiden terveydentilan seurannan johtopäätökset.

Riskien tunnistamisen pohjalta työnantajan on ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin haitallisten terveysvaikutusten poistamiseksi tai vähentämiseksi sekä seurattava toimenpiteiden vaikutusta ja tarvittaessa tehtävä tarpeelliset muutokset toimintaan.

Havaitut riskit on järjestettävä vakavuusasteen mukaiseen järjes-

tykseen. Tätä luetteloa voidaan käyttää seuraavassa vaiheessa, jossa laaditaan toimintasuunnitelma työntekijöiden suojelemiseksi.

Jos riskejä ei voida välttää eikä estää, on selvítettävä, miten niitä voidaan ehkäistä tai vähentää sellaiselle tasolle, ettei niille altistuvien työntekijöiden terveys ja turvallisuus vaarannu.

Vaarallisten aineiden riskien hallintaan yhteisellä rakennustyömaalla kuuluvat merkittävimpinä seuraavat asiat:

- päätoteuttaja pitää luetteloa työmaalla käytössä olevista kemikaaleista
- urakoitsijalla on oltava tieto siitä, missä ainetta käytetään: työn, prosessin ja tuotteen kuvaus sekä tieto siitä, miten ainetta käytetään, altistavat vaiheet, mitä haittoja aineet tai prosessissa syntyvät epäpuhtaudet voivat aiheuttaa ja miten.
- urakoitsijan on opastettava ja perehdytettävä työntekijänsä käyttämään turvallisesti kemikaaleja ja suojautumaan niiden aiheuttamilta terveysvaroilta.
- urakoitsija ja päätoteuttaja huolehtivat, että työpaikan paikallisia yleisilmastoinnista ja niiden tehokkuudesta, alipaineistus. Tulee toteutettavaksi myös pölyväissä työvaiheissa.
- urakoitsija arvioi altistumisen tason: työntekijöihin kohdistuvan altistuksen tyyppi, voimakkuus, kesto, toistuvuus sekä esiintyvyys, mukaan luettuna yhdessä käytettävien aineiden yhteisvaikutukset.
- urakoitsijalla ja päätoteuttajalla tulee olla tieto siitä, onko altistustason selvittämiseksi tehtävä työilman epäpuhtausmittauksia tai biologisia altistumismittauksia. STM on antanut asetuksen haitallisiksi tunnetuista pitoisuuksista (268/2014)
- rakennustyömaa on yhteinen työpaikka ja sen vuoksi on tärkeää huolehtia eri osapuolten välisestä yhteistoiminnasta.

Lisätietoja työpaikan kemikaalisista tekijöistä:

Työsuojelu.fi > Kemikaaliset tekijät

<http://www.tyosuojelu.fi/tyoolot/kemikaaliset-tekijat>

Riskien arvioinnissa voi käyttää apuna lomaketta:

[Kemiallisten tekijöiden aiheuttamien riskien arviointi.](#)

Meneillään valtakunnallinen valvontahanke

Aluehallintoviraston (AVI) työsuojelun vastualueilla on menossa kaksivuotinen valvontahanke, joka on kohdennettu korjausrakentamiseen ja korjausrakentamista suorittaviin yrityksiin.

Esimerkiksi pinnoiteyrityksien osalta valvontaa suunnataan putki- sekä lattiapinnoituksia tekeviin yrityksiin. Putki- ja lattiapinnoituksessa kemiallista altistumista aiheuttavat muun muassa epoksi-, akryyli- ja uretaanipinnoitteet.

Purkutyöyritysten osalta valvontaa suunnataan asbestipurkutyötä sekä muita purku/saneeraustyötä tekeviin yrityksiin. Näillä työmailla kemiallista altistusta aiheuttavat muun muassa kvartsi- ja rakennuspölyt.

Lisätietoja valvontahankkeesta:

Ylitarkastaja Jari Nykänen, Etelä-Suomen AVI, p. 0295 016 321, etunimi.sukunimi@avi.fi

